

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИ КЕСИМИДА ЁШ АВЛОДНИНГ
 МАНАВИЯТИНИ ОШИРИШДА МУСИҚА САНЪАТИНИНГ ЎРНИ ВА
 АҲАМИЯТИ
 (ВИОЛОНЧЕЛЬ ЧОЛГУ ИЖРОЧИЛИГИ МИСОЛИДА)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7480540>

Ташходжаева Малика Жандарбек қизи

Ўзбекистон Давлат Консерваторияси

Чолғу ижрочилиги (торли чолғулар)

2-курс магистранти

ELSEVIER

Foundation of Advanced Research & Education's

Abstract: Мазкур мақолада ёш авлодни тарбиялашда мусиқа санъатининг ўрни ва аҳамияти виолончель чолғуси мисолида кўриб чиқилади. Олий таълим жараёнидаги ютуқ ва камчиликлар, жараёндаги талаблар кесимида ёритиб берилади. бундан ташқари виолончель чолғу ижрочилиги йўналиши мисолида педогогик тавсиялар келтириб ўтилади. Тадқиқотнинг якунида умумлаштирилган хулоса берилади.

Keywords:... Олий таълим жараёни, виолончель, чолғу ижрочилиги, мусиқий билим ва кўникма, ижро маҳорати.

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

Received: 22-12-2022

Accepted: 22-12-2022

Published: 22-12-2022

Кириш

Ёш авлоднинг маънавий-ахлоқий тамойилини ривожланишида мусиқа санъати катта аҳамиятга эга. Шу сабабли, жамиятда ижодий фаолиятни ҳамда шахснинг маънавий ва ахлоқини ривожлантиришга йўналтириш зарурати мавжуд. Ушбу заруриятни ҳал қилишда санъатнинг ролини, эстетик ва маънавий завқини ва мусиқий таълимнинг аҳамиятини ошириш масалалари илғари сурилади. Мусиқий таълим олий ўқув юрти талабасининг барча ички психологик (фикрлаш, тасаввур, хотира, ирода) фазилатларини тўлиқ очиб беришга имкон беради; психиканинг ва ички хиссиётларни ривожлантиришга (нозиклик, сезгирлик, мусиқа орқали ўзида ва бошқа одамларда ҳиссий тажрибаларнинг чуқурлигини билиш қобилияти) ва, аксарият ҳолларда, ўз-ўзини англаш, маънавий қадриятларни яратиш учун доимий ва зарур. Бу аллақачон ўз-ўзини англаш, ўз-ўзини ҳурмат қилиш, ўз аҳамиятини англаш ва шу билан бирга бошқа одамлар билан ўзаро тушунишни ривожлантиришга олиб келадиган тўлақонли ижодкорликдир. Бу фазилатларсиз тўлақонли шахсни тасаввур қилиб бўлмайди.

Аналитик қисм

Юқорида таъкидлаб ўтилганидек, ижодий ва мустақил фикрлайдиган шахсни тарбиялаш бугунги кунда қийин ва айниқса долзарб муаммодир. Замонавий шароитда, таълимнинг дастлабки босқичиданоқ болага ўз

мойиллигини тўлиқ очиб бериш ва ижодий қобилиятларни ривожлантириш имкониятини бериш, болаларни турли хил фаолият турларида ижрочи ва ижодкор сифатида муваффақиятли ҳаракат қилишлари учун зарур бўлган фазилатларга ўргатиш муҳимдир. Айтиш пайтда, ёш авлодни имкон қадар эрта мусиқий ва бадиий муҳитга сингдириш жуда муҳимдир. Мазкур мақолада ушбу масалани Виолончель чолғу ижрочилигининг олий таълимдаги ютуқ ва камчиликлари мисолида кўрсатиб берилади.

Виолончель педагогикасининг асосий муаммоларидан бири бу бошланғич талабалар билан ишлашнинг ўзига хос хусусиятларини очиб берадиган фундаментал услубий тадқиқотларнинг мавжуд эмаслиги ташкил қилади. Шу билан бирга, профессионал мусиқа ижро этиш кўникмаларини шакллантириш ва уларни муваффақиятли ўзлаштириш учун турли хил шартларни ишлаб чиқиш ва олий ўқув юрти талабалари билан ўқитишнинг махсус усулларини талаб қилади.

Виолончель профессионал чолғу бўлиб, унда ҳатто профессионал мусиқачилар учун ҳам кўп қиррали махсус кўникма ва билимлар мавжуд бўлиши керак. Дастлабки қадамлардан бошлаб профессионал ёндашувни ривожлантириш ва уни изчил чуқурлаштириш, виолончель ижро қилиш асосларини ўргатишнинг ўзига хос методикасини талаб қилинади. масалан: турли ўқувчиларда виолончель ижрочилик қобилиятлари кўламнинг сезиларли ўзгариши; талабаларнинг шахсий хусусиятлари (ҳиссий, интеллектуал, психологик ва бошқалар.); уларни ўраб турган микросоциал соҳанинг ноаниқлиги (оила, болалар боғчаси, ҳовли ва бошқалар.).

Бизнинг фикримизча, ўқитишнинг марказий вазифаси ўқувчига фан оламида мустақил ва самарали ҳаракат қилиш имконини берадиган умумлаштирувчи ижодий фикрлашни шакллантиришдир. Ижодий фаолиятга бадиий тафаккурнинг ривожланиш даражаси бевосита таъсир қилади. Тегишли даражасиз, ҳар қандай техник жиҳатдан илғор талаба тез орада ўзини вертуоз мусиқачи сифатида топади. Бадиий тафаккурни ижрочилик кўникмалари ва қобилиятларини шакллантириш билан бирликда тарбиялаш вазифасининг мураккаблиги, кўп босқичли табиати, уни ҳал қилиш босқичларининг мантиқий кетма-кетлигига риоя қилишни талаб қилади. Тажриба шуни кўрсатадики, олий талим ўқувчиларининг шу тарзда ташкил этилган тарбиявий фаолияти уларнинг маънавий-ахлоқий фазилатларини ривожлантиришга ижобий таъсир кўрсатади.

Хулоса

Таълим ва тарбиянинг самарали воситаси фанлараро алоқаларга (солфежио, мусиқий адабиёт, жаҳон бадиий маданияти, адабиёт, тарих, тасвирий санъат) асосланган бўлиб, талабаларни турли бадиий ҳодисалар ҳақида яхлит билимга етаклайди ва уларнинг ижодий фаоллигини

рағбатлантиради. Бундай комплекс ёндашув ёрдамида ўрганаётганда, талаба атрофдаги дунёни ижодкорлик учун фаолият соҳаси сифатида қабул қилиш имкониятига эга бўлади, бу ерда виолончель ижросини ўргатиш унинг қобилиятини, мустақиллигини ва ўзини англаш воситаси сифатида қаралади. талабага ўрганиш жараёнида ижодкорликка бўлган эҳтиёждан янги билим, кўникма ва кўникмаларни эгаллаш учун рағбат сифатида фойдаланиши мумкин.

Юқоридагиларга асосланиб, ушбу тадқиқотнинг мақсади виолончель дарсларида бадиий образ устида ишлаш жараёнида олий таълимда тахсил олаётган талабаларда ижрочилик кўникма ва малакаларини шакллантиришнинг услубий тизимини илмий асослаш ва ишлаб чиқишдан иборат бўлди.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

- Баринова М.Н. О развитии творческих способностей ученика. Л., Музыка, 1961 г.
- Беккер Х., Ринар Д. Техника и искусство игры на виолончели. М., Музыка, 1978г
- Абдуллин Э.Б. Методологический анализ проблем музыкальной педагогики в системе высшего образования. - М., Прометей, 1990г
- Броун А.В. Очерки по методике игры на виолончели. -М., Музыка, 1960г.
- Полянский Ю.А. Теоретические основы подготовительного обучения скрипачей и виолончелистов. Киев, Музична Украина, 1972г